

απόψεις

Τα εξαγγελθέντα από τον Πρωθυπουργό φορολογικά μέτρα και η στόχευσή τους

Παραδοσιακά, η Έκθεση της Θεσσαλονίκης συνιστά το πεδίο εξαγγελίας της ετήσιας οικονομικής και φορολογικής πολιτικής από τον εκάστοτε Πρωθυπουργό και πεδίο άσκησης αντιπολιτευτικής πολιτικής επί του κυβερνητικού αυτού σχεδιασμού. Τα χρόνια της οικονομικής κρίσης, που οδήγησε σε απώλειες περίπου του 1/3 τρίτου του ΑΕΠ, οι κυβερνητικές εξαγγελίες στην Έκθεση της Θεσσαλονίκης ήταν κατεξοχήν επώδυνες και αντανakλούσαν την εναγώνια προσπάθεια της ανεύρεσης των αναγκαίων πόρων για την κάλυψη των ανελαστικών κρατικών δαπανών, ώστε να μην καταρρεύσει η χώρα.

Το εν λόγω κλίμα άρχισε δειλά – δειλά να αντιστρέφεται κυρίως από την περσινή χρονιά, με τις φετινές εξαγγελίες να δημιουργούν κλίμα ευφορίας στους επιτηδευματίες, στους κατόχους ακίνητης περιουσίας και στα νοικοκυριά. Ακούγοντας προσεκτικά τη δέσμη των μέτρων που εξαγγέλθηκαν από τον Πρωθυπουργό την 11η Σεπτεμβρίου, μπορούμε να επιχειρήσουμε την κατάταξή τους σε έξι βασικές κατηγορίες.

Η πρώτη αφορά σε μέτρα για την τόνωση της δράσης των επιτηδευματιών. Μερικούν για τους ελεύθερους επαγγελματίες, για τους εμπόρους και για τους μεταποιητές. Μάλιστα, τα μέτρα εμπεριέχουν μια εσωτερική κλιμάκωση, καθώς στη βάση της πυραμίδας τίθεται η διατήρηση της αναστολής της βαρύτατης ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, η οποία αφορά εν πολλοίς όλους τους εμπλεκόμενους με την άσκηση επιτηδεύματος ή ευρύτερα με την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου. Στη βάση της πυραμίδας τίθεται επίσης η μείωση του ποσοστού της επιστρεπτέας προκαταβολής. Το μέτρο αυτό διατηρεί τον έκτακτο χαρακτήρα του, αφού εξακολουθεί να συνδέεται με το μέγεθος της βλάβης – πτώσης στα ακαθάριστα έσοδα, λόγω πανδημίας. Ακολούθως και ανεβαίνοντας σκαλιά στην πυραμίδα, ιδιαίτερη πρόβλεψη έχει ληφθεί ώστε να κινητροποιηθεί η άσκηση επιχειρηματικής δράσης μέσω νομικών προσώπων, που συνήθως αποτυπώνει σοβαρή πρόθεση δέσμευσης σωρευμένου κεφαλαίου και ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου. Μειώνεται ο συντελεστής φόρου εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα και οντότητες κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες. Μειώνεται και κατά ποσοστό 50% ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου, όπως αυτός έχει ισχύ έστω και περιορισμένα και εφαρμόζεται στη κεφαλαιουχική σώ-

ρευση. Τέλος, την κορυφή της πυραμίδας καταλαμβάνει το μέτρο της μείωσης κατά ποσοστό 30% του φόρου εισοδήματος και για τρία χρόνια στις συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, με σαφή κυβερνητική πρόθεση την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με τη συνένωση του επιχειρείν σε μεγαλύτερες από τις υφιστάμενες μονάδες. Στη δεύτερη κατηγορία, μπορούν να ενταχθούν τα μέτρα που δημιουργούν αντικίνητρα για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Μέτρα, που στοχεύουν στη δημιουργία αυτοματοποιημένων διορθωτικών μηχανισμών στην Αγορά. Σε αυτά κατατάσσονται τα φορολογικά κίνητρα στο πεδίο των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ενδιαφέρον μάλιστα παρουσιάζει η χορήγηση της έκπτωσης του φόρου σε ιδιώτες που επιλέγουν την απόλαυση υπηρεσιών από συγκεκριμένους κλάδους επιτηδευματιών, με ρητό μάλιστα προσδιορισμό. Η στόχευση είναι προφανής και αρκετά ευφυής. Καθώς, ο φορολογικός μηχανισμός δεν επαρκεί για τη διενέργεια εκτεταμένων ελεγκτικών επαληθεύσεων, χρησιμοποιούνται οι συναλλασσόμενοι ιδιώτες ως τοποτηρητές της φορολογικής συμμόρφωσης, με την αντίστοιχη σε αυτούς παροχή της δυνατότητας να εκπίπτουν τον προσωπικό τους φόρο εισοδήματος. Η μέθοδος αυτή των κοινωνικών αντικινήτρων δεν είναι πρωτότυπη, καθώς επί δεκαετίες τώρα χρησιμοποιείται ευρέως σε πολλές δυτικές χώρες και ιδίως στις Η.Π.Α. Ο συνδυασμός της μεθόδου και με τον έλεγχο της ροής του χρήματος μέσω τραπεζικού συστήματος στοχεύει σε πολλαπλό όφελος, καθώς εκτός από τη φοροδιαφυγή δύναται να περιορίσει και το μαύρο χρήμα. Στην δεύτερη κατηγορία εντάσσεται και η εξαγγελθείσα αναμόρφωση του θεσμού της φορολογαρίας, που λειτουργεί ως φορολογικό αντικίνητρο.

Στην τρίτη κατηγορία εντάσσονται τα εξαγγελθέντα μέτρα για τη μείωση (γυμναστήρια, σχολές χορού, ζωοτροφές) ή/ και διατήρηση μειωμένων συντελεστών (μεταφορές, καφές, μη αλκοολούχα ποτά, εισιτήρια θεαμάτων, τουρισμός) φόρου προστιθέμενης αξίας επί των συναλλαγών. Καθώς ο ΦΠΑ συνιστά έμμεσο φόρο συναλλαγής, με κύριο χαρακτηριστικό τη μετακύλησή του στον τελικό καταναλωτή, είναι προφανές ότι όσο χαμηλότερος είναι ο επιβαλλόμενος συντελεστής, τόσο λιγότερο θίγονται οι χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις. Από την επιλογή των επιμέρους κατηγοριών συναλλαγών καταδεικνύεται και μια σχετική πολιτική προτεραιοποίησης επιλογών, όπως η έμφαση στην άθληση και η τόνωση της κτηνοτροφίας.

Στην τέταρτη κατηγορία εντάσσεται η πρόβλεψη για την αύξηση των αφορολογητών ορίων στις γονικές παροχές και στις δωρεές μεταξύ συγγενών πρώτου βαθμού. Το μέτρο αυτό ικανοποιεί ένα ζητούμενο της Αγοράς επί πολλά έτη. Ανταποκρίνεται και στη ριζωμένη ελληνική νοοτροπία της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων από τους γονείς και προς τα τέκνα. Συνιστά επιπρόσθετα ένα ουσιαστικό μέτρο τόνωσης της ελληνικής κτηματαγοράς.

Στην πέμπτη κατηγορία εντάσσονται τα μέτρα ενίσχυσης των ιδιωτών που κυρίως ανήκουν σε χαμηλά εισοδηματικά στρώματα και οι οποίοι είναι οι βαρύτερα θιγμένοι από την μακρά οικονομική κρίση των τελευταίων ετών. Είναι λοιπόν μέτρα κοινωνικής στόχευσης που επιδιώκουν την ενίσχυση του κατώτατου ορίου αξιοπρεπούς διαβίωσης. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται επιμέρους μέτρα που αφορούν στην αναστολή του

τέλους συνδρομητικής τηλεόρασης και στη μείωση του τέλους κινητής τηλεφωνίας καθώς και στην αύξηση κατά 20% του ποσοστού επιδόματος θέρμανσης.

Τέλος, στην έκτη κατηγορία εντάσσονται εξαγγελίες που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση πρωτίστως άλλων, πέραν των εισπρακτικών σκοπών, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη της τεχνολογίας κ.ά. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται η εξαγγελία για την αυξημένη έκπτωση δαπανών που σχετίζονται με την πράσινη ενέργεια και τη ψηφιοποίηση.

Η πρωθυπουργική λοιπόν πρόθεση είναι η παροχή φορολογικών κινήτρων και φοροελαφρύνσεων σε όλα τα φορολογικά πεδία άμεσης και έμμεσης φορολογίας, φυσικών και νομικών προσώπων. Κίνητρα όχι μόνο για τους ιδιώτες ή την παθητική περιουσία ούτε και μόνο για το επιχειρείν. Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η παροχή χώρου για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών της ιδιωτικής οικονομίας. Οι εξαγγελίες αυτές συμπληρώνουν την περσινή δραστική μείωση του φόρου εισοδήματος στα μερίσματα, τη διαδοχική μείωση του συντελεστή στα νομικά πρόσωπα και οντότητες, τη μείωση του ύψους των ασφαλιστικών εισφορών, την παροχή κινήτρων για την εισδοχή στη χώρα αλλοδαπού κεφαλαίου με την φορολογική εγκατάσταση ιδιωτών από την αλλοδαπή στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα, η πρωθυπουργική πρόθεση υποδηλώνει και πολιτικές επιλογές στήριξης και άλλων εκτός από τους ταμειακούς στόχων, όπως η ενίσχυση των ασθενέστερων, η τόνωση της επιχειρηματικότητας, η στήριξη των ακινήτων μέσω των δωρεών, η ενίσχυση της πράσινης οικονομίας κ.ά. Άλλωστε, δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η φορολογία είναι κατεξοχήν πολιτικό εργαλείο. Ως προς τις σχετικές εξαγγελίες για τον ΕΝΦΙΑ και ειδικότερα για τη μείωση του ύψους του συμπληρωματικού φόρου κρατούμε μικρό καλάθι. Ο ΕΝΦΙΑ είναι ένας άδικος στον σχεδιασμό του φόρος, που εξυπηρέτησε τις επιτακτικές ανάγκες των προηγούμενων σκοτεινών ετών για άμεση συλλογή φορολογικών εσόδων, συχνά αποσυνδεδεμένη από τη φοροδοτική ικανότητα. Και τούτο διότι, αφενός δεν συνδυάστηκε ποτέ με την ικανότητα της ακίνητης περιουσίας να παραγάγει καρπό και αφετέρου διότι ουδέποτε επιβλήθηκε ευρέως στο σύνολο της ακίνητης περιουσίας της χώρας. Επομένως, κάθε διόρθωση που αποκαθιστά τα ανωτέρω είναι ευπρόσδεκτη. Από τις εξαγγελίες, όμως, δεν έχει καταστεί ακόμη ευκρινές τι ακριβώς και σε ποιο βαθμό διορθώνεται.

Τέλος, όπως και κάθε καλό μπορεί να κρύβει και το φαρμακερό του φίδι, οι υπολογισμοί των φοροαπαλλαγών έχουν στηριχθεί σε μοντέλα υψηλού ποσοστού ανάπτυξης και διόγκωσης του ΑΕΠ. Μοντέλα αρκετά επισφαλή, ιδίως λόγω των απρόβλεπτων και έκτακτων συνθηκών της πανδημίας. Παραμένουμε, λοιπόν, προσεκτικοί και αισιόδοξοι. Διατηρούμε την ελπίδα ότι όσο μεγαλύτερο κεφάλαιο του συνολικού προϊόντος αφήνεται στα χέρια της ιδιωτικής οικονομίας, τόσο θα αυξάνεται η κατανάλωση και αυτή με τη σειρά της θα αυξάνει την παραγωγή. Επιπλέον, τόσο θα διογκώνεται η σώρευση κεφαλαίου, το οποίο θα διατίθεται σε επιχειρηματικές επενδύσεις, που θα μας οδηγήσουν στον εκσυγχρονισμό της χώρας.

Ίδωμεν...

Ασπασία Μάλλιου